

— Найпростіше, — сказала Агнес Буссардель, — почати з Нью-Йорка. Ба навіть краще за Нью-Йорк: із верхівки будівлі на П'ятій авеню, де я провела останню чверть години. Упевнена, що такий початок здаватиметься вам досить модерністським. Але в ньому є ясність і точність. Ніяк не можу цьому зарадити. І так рано я піднялася туди не просто заради задоволення, а поснідати. Чи ви знаєте американців? На їхню користь свідчить те, що я називаю їхньою довічною вдачею. Вони завжди готові робити те, чого ніколи раніше не робили. Як от зводити будинки вищі за собори, продавати пиво та тенісні м'ячики у консервних бляшанках і догоджати незнайомці, яка о восьмій ранку в порожній залі для дансингу на сімдесятому поверсі замовляє сніданок.

Допоки у Нью-Йорку я провела лише тиждень. Прибула туди уся така свіженька на пароплаві, який привіз мене із Сан-Франциско і три дні плетався з такою швидкістю, що це діяло на нерви. Наступні сорок вісім годин виснажили мене ще більше, а до кінця тижня я з ніг падала від втоми.

Найнаповненіший, найекстравагантніший тиждень. Не знаю, яке почуття може порівнятися з настирливою ідеєю, з панікою, що охопила мене, щойно я вийшла з вагона і на тиждень пірнула у Нью-Йорк, кидалася з одного округу в інший, десять разів поверталася до тих самих перехресть.

Щоночі я поверталася о другій чи третій годині. А о восьмій та ж сама сила виштовхувала мене з ліжка і з готелю. Мені кортіло все побачити, відчути безумну ілюзію цього куточка світу. А тоді побачити ще хоч разочок те, що мене найбільше здивувало, захопило чи схвилювало. Я нагадувала собі мешканця будинку, охопленого вогнем, який, попри небезпеку, бігає з кімнати до кімнати, щоб урятувати це, і ще он те, забувши про обережність і логіку.

Як цей безлад не відкрив мені того, що відбувалося, що визривало в мені? Варто було відчути себе геть розгубленою, щоб забути про перестороги. Така туристична лихоманка була цілком нормальною після двох довгих років, проведених у США, упродовж яких я тільки й думала про повернення, багато разів відчувала спокусу відкласти цей день, але він невпинно наближався, і врешті-решт ця мить настала. Інтуїція змушувала мене накопичувати враження і спогади, немов передчуваючи роки обмеженості.

1

За дві години до того, як відпливав корабель, я пішки, бо відстань була не такою вже й великою, прогулялася від П'ятдесят дев'ятої вулиці, де розташувався мій готель, до Рокфеллер-Центру. Я багато разів вечеряла на його верхньому поверсі. Прибиральників у «Рейнбоу Рум» у цей ранковий час не було. Тож моя поява не викликала ані подиву, ані коментарів щодо Франції та французів.

Я пригадала, як приходила сюди. І ці думки мали стати іще одним застереженням.

Коли я зробила замовлення, мене провели до столика в кутку, з якого відсунули пилососи. Хлопчик-японець, який міняв квіти у вазах, не звернув на мене уваги. Він продовжував свою справу, присівши навпочіпки біля моїх ніг, у блузі із зеленої тканини; його активна присутність ще поліпшила мій настрій. Угорі, на скляному даху, «on the roof», два хлопці з голими торсами під гарячим ранковим сонцем мили плити.

Не знаю, звідки, підійшов офіціант із повною тацею. Потім лишив мене одну. Хлопчик-садівник не звертав на мене уваги. Місто, яке я заново відкрила для себе з такої висоти, здавалося мені менш титанічним, більш географічним. Воно потонуло в тіні та напівтіні. Централ-Парк уже став рудим,— жертва нью-йоркського літа, його жорстокості, атлантичної та мегаполісної водночас; а над містом ранок розвісив запону нерухомого туману, створюючи чуттєву атмосферу.

Плечем я сперлася на скляну перегородку. Крізь легку тканину сукні відчувала, сприймала потужні вібрації, що виникають на останніх поверхах через вітер. Я не торкнулася грейпфрута, що лежав розрізаний переді мною, і солодкого молока,— прісної їжі, від якої холонули язик і піднебіння і якою я харчувалася упродовж двох років.

Вийшла на спостережний майданчик. Опинилася на жорсткому вітрові. Іще півгодини я витратила на те, щоб обійти і ще раз поглянути навкруги. Перейшла із західного боку до південного, а з південного до східного, де перед моїми очима постало зовсім інше місто. Одне потопало у світ-

лі та розправляло свої поверхні; інше витягнулося у смугу вздовж океану, немов тварина, чия голова покоїлася десь за обрієм; третє було порізане підсвічуванням, обтикане настобурченими квадратними вежами, обелісками; і майже всюди удалечині сяяла металевим блиском поверхня води.

Я звернулася за поясненням до підлогонатирачів. Вони по-панібратськи мені відповіли. Перед моїм обличчям замахали голими руками, вказуючи на різні місцини. Я обома руками вхопилася в капелюха, щоб він не злетів. Вітер збивав мене з ніг, штовхав у спину, коли я поверталася до хлопців. Ногами вони не рухали, щоб не впасти.

Мій акцент, хоча і доволі слабкий, їх здивував. Наймолодший наважився запитати. Він відмовився вважати мене французенкою. А коли я повідомила, на якому кораблі відпливаю, то навіть скрикнув. Гадаю, він мені лестив. Довелося відповідати йому з посмішкою. Я розказала про навчання в університеті Берклі. Він щойно закінчив університет Колумбії, відомий своєю футбольною командою. Щоб оплатити навчання, йому довелося працювати прибиральником. Він додав, що зараз пише танцювальну музику, але ще нічого не продав.

Він повернувся до шланга і щітки. Тіло працювало, а розум мав змогу складати музику. Я вкотре зазначила, що у Сполучених Штатах склалася дивна ситуація: фізична праця тут імітує спорт, із його темпом та напівнаготою, а спорт — працю.

Я знову повернулася до Нью-Йорка. Поглянула на годинник: у мене ще лишилася година і п'ять хвилин. І раптом я відчула, що цей ранок залишиться одним із найжвавіших моїх спогадів, можливо одним із найважливіших моментів мого життя.